

Jan Anker
Peter Meininger
Ad Beaufort
Gijs Kos

Contactpersoon

-
T -

Datum
19 maart 2009

Bijlage(n)

P2DB.M-og101

memo

Haven de Val - Levendbarende hagedis

Beste collega's,

het dijktraject Haven de Val – Vierbannenpolder is in een tweejarig bestek opgenomen en zal worden uitgevoerd in 2009 en 2010. Aandachtspunt in dit bestek is 'hoe om te gaan met de Levendbarende hagedissen in het stuk Haven de Val'. Hieronder de stand van zaken maart 2009.

Algemeen

De Levendbarende hagedis heeft op de Muraltmuurtjes van Haven de Val actueel leefgebied. Het betreft slechts enkele exemplaren (ca 5, max 10 stuks). De soort is beschermd in de Flora- en faunawet volgens de beschermingscategorie van Tabel 2-soorten (niet strikt beschermd maar ook geen algemene soort). Voor versterking van de soort als gevolg van de dijkwerkzaamheden kan geen beroep worden gedaan op de Gedragscode Flora- en faunawet, en is dus maatwerk nodig. Voor dit maatwerk is reeds een aanzet gegeven, maar het is nog niet afgerond. Hoewel het hier waarschijnlijk om een niet-natuurlijke populatie gaat, dient toch de wettelijk voorgeschreven zorgvuldigheid te worden aangehouden.

Compensatiebiotoop en verplaatsingsplan (Arcadis, 2008 (concept))

In 2008 is vooruitlopend op de uitvoering van de dijkverbetering een nieuw biotoop voor de hagedissen aangelegd. Doel van dit nieuwe biotoop is dat een nieuw geschikt leefgebied is ingericht op het moment dat het actuele leefgebied wordt verstoord en gedeeltelijk vernietigd.

Het actuele leefgebied wordt in 2010 verstoord en afgebroken. In de ideale situatie zijn de hagedissen dan op een of andere manier uit het actuele leefgebied verplaatst naar het nieuw ingerichte deel.

Verplaatsen hagedissen

In het ideale geval zijn de hagedissen uit het huidige biotoop verwijderd (weggevangen, verjaagd, ...) en verplaatst naar het nieuwe biotoop, op het moment dat het biotoop wordt afgebroken (in 2010). Over de mogelijke wijze van verplaatsing van de hagedissen is diverse keren overleg gevoerd met Stichting RAVON, de meest deskundige organisatie op het gebied van reptielen, amfibieën en vissen. Daarbij zijn de volgende opties besproken:

1. verplaatsing / verhuizing van hagedissen op eigen kracht door aanbrengen van een corridor vanuit huidige leefgebied naar nieuwe leefgebied
2. wegvangen van hagedissen in 2009

013914 2009 PZDB-M-09181

in op!Haven De Val - levendbarende hagedis

3. wegvangen van hagedissen in 2010 gelijktijdig met de dijkwerkzaamheden.

Datum
19 maart 2009

Ad 1. Verplaatsing op eigen kracht

Verplaatsing zou plaatsvinden door aanbrengen van een corridor, bijvoorbeeld bestaande uit rijplaten, waarlangs de hagedissen zelf hun weg moeten vinden vanaf de Muraltmuurtjes naar het compensatiebiotoop. Deze verplaatsing kan enigszins worden gestuurd door het huidige biotoop onaantrekkelijk te maken door hoog gras consequent kort te maaien.

De methode heeft een ongedefinieerde slagingskans; het is moeilijk vast te stellen of, en zo ja, hoeveel dieren de oversteek hebben gemaakt, zeker omdat het een populatie met een beperkte omvang van max 5 à 10 dieren betreft.

Voordelen:

- geen overtreding van verbodsbepalingen Ffwet
- relatief eenvoudig en goedkoop

Nadelen:

- onbetrouwbaar resultaat.

Ad 2. Wegvangen in 2009

RAVON heeft aangegeven te beschikken over beproefde vangtechnieken om de hagedissen weg te vangen uit het dijktraject Haven de Val. De ervaringen betreffen weliswaar een andere soort, nl de Muurhagedis in Maastricht, maar er is voldoende analogie tussen de soorten.

Het wegvangen van de beperkte populatie op het dijktraject betekent een 10 à 20-tal dagen vangen, tegen kosten van naar schatting € 10.000 – 15.000. Gezien de beperkte omvang van de populatie, en enige onzekerheid in het succes van de vangactie, kan geen garantie worden gegeven op verplaatsing van de gehele populatie.

Voorwaarde voor succes van de verplaatsing is dat de dieren vanuit het compensatiebiotoop niet kunnen terugkeren naar het actuele leefgebied. Daartoe zouden voorzieningen moeten worden aangebracht zoals een hagedissenscherm, of een of andere natuurlijke barrière. In de situatie van het poldertje met de ruigten eromheen is dat een moeilijk te realiseren aspect: het palatsen van een voldoende afdichtend scherm is fysiek haast onhaalbaar, of extreem kostbaar; het aanbrengen van een natuurlijke barrière zoals bijvoorbeeld hoog ruig gras is discutabel omdat de hagedissen deels een voorkeur hebben voor dit biotoop. Het wegvangen worden beschouwd als een maximale inspanning om de dieren te beschermen tegen de achtergrond van de dijkverbetering. De relatief grote kans op terugkeer maakt dat de investering van de verplaatsing grotendeels voor niets is geweest.

Voordelen:

- maximaal bereikbaar resultaat
- reëel uitvoerbaar, zij het met specialisten

Nadelen:

- grote kans op terugkeer
- grote kans op teniet doen van investeringskosten.

Ad 3. Wegvangen gelijktijdig met dijkwerkzaamheden

Het afbreken van de Muraltmuurtjes kan worden vergezeld van ecologische begeleiding waarbij wordt geprobeerd de hagedissen tijdens het verwijderen van de muurtjes te vangen. Alleen de dieren die naar het buitentalud vluchten moeten worden gevangen; dieren die binnendijs vluchten lopen al reeds in de goede

richting van het nieuwe biotoop. Door het aanleggen van een tijdelijke stapsteen binnendijs, kan een voorziening worden gemaakt die hen helpen in het succes van de verplaatsing – verjaging van de dieren.

Datum
19 maart 2009

De gevangen dieren kunnen direct worden overgezet naar het nieuwe biotoop. De kans op terugkeer is dan nog wel aanwezig. Gezien de permanente verstoring in het oude biotoop zal het aantal terugkerende dieren wellicht beperkt zijn. Net als bij verplaatsing in 2009 kan terugkeer maar moeilijk worden voorkómen; de mogelijke periode van terugkeer is echter beperkt tot één seizoen en dus aanmerkelijk korter dan bij de verplaatsing in het jaar voorafgaand aan de dijkwerkzaamheden.

Het is niet op voorhand gegarandeerd dat alle hagedissen met deze werkwijze kunnen worden gevangen. Ook bestaat er een kans dat dieren tijdens het afbreken van de muurtjes worden gedood.

Voordelen:

- beperkte kans op terugkeer
- één gecoördineerde actie
- beperkte inspanning

Nadelen:

- kans dat dieren tijdens afbreken worden gedood
- kans dat dieren toch niet kunnen worden gevangen.

Conclusie:

De onder optie 3 beschreven werkwijze heeft de voorkeur van Stichting RAVON. Dit is zo besproken op 17 maart jl met de heer K. Musters van RAVON.

Besteksaanduiding

Vooruitlopend op de oplossing van de verplaatsingsproblemen is in het bestek van de aannemer een tekst opgenomen over hoe met deze beschermde dieren moet worden omgegaan. De werkwijze komt neer op het wegvangen van de dieren tijdens het afbreken van de Muraltmuurtjes. Het wegvangen en de verdere ecologische begeleiding vindt plaats door een deskundig ecooloog, lid van RAVON. Deze werkwijze sluit aan bij de eerder beschreven 'optie 3'.

Vergunningaanvraag Flora- en faunawet

Het raakvlak met de Flora- en faunawet betreft het overtreden van verbodsbepalingen:

- vernietigen van leefgebied
- bemachtigen en onder zich hebben van beschermde dieren.

Formeel moet voor overtreding van deze verbodsbepalingen ontheffing worden aangevraagd volgens artikel 75C van de Ffwet (ruimtelijke inrichting).

Of een ontheffing daadwerkelijk zal worden aangevraagd is nog onderwerp van gesprek binnen het Projectbureau.

Met vriendelijke groet,